

KOMUNISMUS A VĚDA

Ferdinand Peroutka.

Nedávno jeden zcela obyčejný žurnalistický agitátor komunistické strany zakončil svůj dlouhý článek slovy: "Já jsem vědecký socialista. Možná, že to myslil úpěnlivě. Prostě, hlavní komunistická hesla do něho vstoupila doivotně. Komunistický stát je založen na marx-leninismu, marx-leninismus je věda, proto komunistický stát je komunistická strana jsou založeny na vědě. Světlo z toho padá i na komunistického agitátora.

Pokud tematiku "stát a věda" se týká, mohlo by se zdát, že i jiné státy jsou založeny na vědě, aspoň v tom smyslu, že také v nich existuje věda, a vlády těchto států zcela přirozeně přijímají hlavní vědecké výsledky a neopouštějí se jim ke své škodě odpovídat. Ale to je málo, jak se nám praví. Komunistický stát je založen na zcela speciální vědě, na marx-leninismu, a to je větší věda než všechny ostatní vědy. Komunistismus kdysi ohromil svět prohlášením, že vytvoří systém, který se tak velice bude zakládat na vědě, jak tomu v historii ještě nebylo. Bude to výjimečně velká vláda vědy.

Jako ostatní věci, také marx-leninismus má svou historii, a konec bývá méně slavný než začátek. Nestavíme proti marx-leninismu svůj vlastní úsudek. Poslechněme, co o něm začíná říkat sama sovětská věda. Největším úspechem sov. vědy byly lety v prostoru. Sputniky a Luniky proslavily sovětskou vědu více než co jiného. Ruský fyzik, profesor Kapica byl hlavní osobou v těchto výkonech a prakticky nejúspěšnějším sovětským vědcem. Nyní tento profesor Kapica napsal článek, ve kterém praví, že kdyby sovětské fyzikové byli poslušně naslouchali marx-leninistickým filosofům, Sputniky a Luniky a ostatní sovětské výkony v prostoru by byly bývaly nemožné. Praví dále, že marx-leninistické filosofy často prohlašovali významné objevy za neplatné, jenom proto, že odporovaly marx-leninistické dialektické teorii.

Pozoruhodnější, než že profesor Kapica napsal takový článek, je ta okolnost, že vláda dovolila jej uveřejnit. Když toto obojí zároveň se stalo, vznikla situace, kterou dosti nesehadno vyložit, a která bude potřebovat času, aby se vyjasnila. Na jedné straně marx-leninismus je věda, větší než ostatní vědy, na druhé straně brání vědeckým výkonům. Na jedné straně rozpoutává vědecké snažení, na druhé straně vědě odporuje, omezuje ji, někdy i ohrožuje. Největší výkon sovětské vědy musel být, jak slyšíme, vykonán proti odporu marx-leninistů. Profesor Kapica dále praví, že jsou celé vědní obory, kde marx-leninismus vědecký výzkum nepodporuje, nýbrž naopak mu brání. Nejen fyzik Kapica, nýbrž i jiní sovětské vědci na příklad biologové, začínají se bouřit proti omezením, jimž dosud věda byla podrobená v Rusku, přý nejvíce těmto státům na světě. Sovětský marx-leninismus se dostává do krizového ohně. Činští komunisté praví, že sovětské komunisté nesprávně vykládají Marx a Lenina, a sovětské vědci se bouří proti marx-leninismu vůbec. To je třeba pokládat za velkou událost. Až dosud sovětský komunistický režim se mnoho staral ani namáhat přemýšlením. Marx-leninistická nauka všechno mu spolehlivě pošeptala. To byla blažená a dlouhá blížie nezkoumaná jistota. Komuniste se mohl brát světem s jistotou náměšičníka. Tato hrdá, často zpupná jistota se nyní drobí. Komunistus je zvolna kladen na roveň jiným

systémům, které nepředstírají že mají neomylnou a vše vysvětlující nauku.

Otázka, do jaké míry marx-leninismus je vědou nebo vědeckou metodou, může být podstatně objasněna z okolností, za nichž vznikl. Vznikl když Lenin přidal své myšlenky k myšlenkám Marxovým. V marx-leninismu je tolik ducha, kolik bylo v Leninovi. Jak dostatečně známo, Lenin nebyl nestranný pozorovatel světa a faktů, nýbrž byl tehdy profesionálním revolucionářem a vůdcem nejbojovnější politické strany. Samy sebou mohou vzniknout pochybnosti, bylo-li to povolání a byl-li to charakter, jaké nejlépe vzpůsobují k chladnému přemýšlení vědy. Roku 1907 Lenin napsal své hlavní filosofické dílo pod titulkem "Materialismus a empiriokriticismus", které v sovětech je pokládáno za posvátnou knihu a za základ veškeré marx-leninistické vědy. Vedle toho Lenin sepsal krátké poučení o filosofické debatě. Bolševik, napsal Lenin, má se vyhnout filosofickým argumentům a má se soustředit na to, aby pranýřoval svého odpůrce a dal mu nějaké špatné jméno. Když později komunističtí filosofové nazývali své odpůrce na příklad "kantovskými bandity", bylo to zcela v Leninově tradici. Je třeba, napsal Lenin krátce, dát odpůrce "jednu do zubu". At jakkoli se na to díváme, sotva tu byla připravována atmosféra čisté vědy. Lenin pravděpodobně byl příliš ohnivý a příliš instinktivní temperament, než aby bylo možno od něho očekávat něco takového. Fakt je, že marx-leninismus nevznikl na univerzitách a v laboratořích, nýbrž v politické straně a uprostřed politického boje. Úsudek, který nezbytně se vztahuje, je ten, že marx-leninismus více než čím jiným byl politickým nástrojem této strany; ne velká vědecká, nýbrž velká politická událost, jak později vskutku se ukázalo, když komunistus začal se zmocňovat států. Čistí vědci přesněji myslili, ale Lenin přeměňoval svět. Jak o něm bylo řečeno, přinutil miliony lidí žít způsobem, který neočekávali. Pod jeho vlivem marx-leninismus se vyvinul v účinnou nauku dobytí moci. Zde byla pravá Leninova genialita. Jeho vědecká ctižádost zůstávala daleko za touto jeho ctižádostí. Už ruská říjnová revoluce byla provedena proti vědě, kterou sám Lenin uznával a propagoval; proti klasickému marxismu. Marx stanovil podmínky, za nichž revoluce může a má přijít, a Lenin těchto podmínek sverhovaně nedbal. Provedl revoluci v zaostalejší zemi, nad čímž by se Marx byl asi podivil. Můžeme to citit ve všech nervech; i kdyby kterákoliv věda byla Leninovi zakazována osnovat revoluci, byl by tak přece učinil, kdykoli by našel příležitost. Tak silně byly jeho revoluční instinkty. Také po Leninovi marx-leninismus žil více jako projev politické vůle než jako systém vědeckého poznání. Od samého začátku byl zajímavý poměr komunistu k sociologii. Po desítky let byl zcela negativní poměr. Poněvadž komunistus odpírá příliš se starat o jedince, bylo by snad bývalo možno očekávat, že jeho nejvlastnější vědou se stane sociologie, která se zabývá kolektivním životem společnosti. Ale stal se opak. Sociologie byla v sovětech zakázána. Vůdcovská skupina neočekávala od tohoto nového odvětví vědy nic dobrého. Představovala společnost podle předem pojatého, abstraktního plánu, a podezírala že sociologie se svým širokým zá-

Pokračování na straně 2

POCHYBNÝ DAR

Josef Čermák

Exulantům byl nabídnut pochybný dar. Bylo jim slíbeno, že se mohou vrátit domů a učinit-li tak do konce roku, bude jim odpuštěno, že přešli hranice bez povolení režimu. Neříká se, že se jim odpouští jejich politická činnost.

Je pouze jediný důvod, proč by kdokoliv z nás mohl uvažovat o této nabídce pražského režimu - citový a duchovní vztah k tomu, čemu se říká rodná země - vábení Malé strany, Tater, Šumavy; stesk po přátelích; podvědomí přínaléžitosti k starobylému kmeni.

Rodná země je mocnou vášní. Jenomže je to vášnická snu spíš než skutečnosti. Praha / až na padající omítku / Tatra i Šumava jsou stejně krásné jako dřív. Vše ostatní se změnilo. Z kvetoucí země se stal hospodářský hřbitov front na tkaničky, brambory a hřebíky; ze svobodných lidí se stali nevolníci. Kříže popravených svědčí o barbarství režimu.

Přijme z nás někdo tento ošidný dar? Jistě se najdou slabší, pro něž svoboda je břemenem a stesk po domově silnější než lidská důstojnost. Exil jejich odchodem neztratí.

PRVNÍ AMERIKAN V PRAZE A RUSOVÉ

Nedávná výročí událostí před 20 lety byla příležitostí pro nová svědectví a pomohla objasnit některé sporné body. K nejzajímavějším příspěvkům k historii událostí kol osvobození Prahy náleží článek amerického novináře Billy Stonemana uveřejněný v Chicago Daily News 8. května.

Tento novinář prošel téměř všemi frontami 2. světové války jako válečný korespondent. Konec jej zastihl na československé půdě v Plzni, kde byl s americkou 1. a 3. armádou. Píše, že americký pochod na Prahu byl zastaven na základě předešlých ujednání se Sovětským svazem a že Eisenhower byl velmi úzkostlivý je splnit. Pomýšlelo se jen na to, že by se mohli vyslat do Prahy důstojníci, kteří by se pokusili vyjednat s Němci podmínky, za nichž by se títo vzdali čsl. odbojovému hnutí. Stoneman jako válečný korespondent se necítil vázán Eisenhowerovým zákazem.

Spolu s korespondentem Radia Luxembourg Liffordem Morem a dvěma GI se vydal na cestu ku Praze. Sama americká vojenská policie je považovala za tajné vyjednavače ve službách generála Huebnera z 1. armády a nechala jim proto volnou cestu. Jejich jeze dostal šťastně do Prahy, kde je bojovníci přijali jako předvoje očekávaných Američanů. Rusové do Prahy dosud nedorazili a 4 osazení jezeu byli hrdiny dne. V posledních hodinách 9. května byli přítomni příchodu Rusů do Prahy. Stoneman si vybral místo na nábreží. Na prvním tanku přijíždějící ruské kolony seděl triumfálně důstojník. Jeho úsměvy se okamžitě změnil v úžas a nelibost, když spatřil v davu na okraji chodníku vojáka v americké uniformě. Následoval křik a rozkaz zastavit. Ruský důstojník, který byl, jak se ukázalo, plukovníkem, seskočil s tanku a mířil k Stonemanovi s otázkou "Co tady děláš a kdo jsi". Stoneman byl schopen odpovědět všechny otázky po rusky, čímž se plukovníkův úžas zvýšil. Konečně ho napadla spásná myšlenka, již se tento nepřijemný

incident měl jakoby zastrčit. Pozval Stonemana k sobě nahoru na tank a dal zařadit americký jeep do vítězného průvodu, což jistě mezi Pražany vzbudilo velké podivení. Tak se Stoneman dostal až na druhý břeh Vltavy, kde narazil na jinou kolonu rudoarmějců postupující s boku a ta si pro sebe vyžadovala přednost. Stoneman popisuje ve svém článku spor obou velitelů a chaos situace, již využil tak, že prostě opustil velitelský tank a běžel ke svému jeepu, načež společně se šoférem zahnuili do postranní ulice.

Na cestě zpátky do Plzně jejich americký jeep byl zastaven zbytky přehající 6. pancéřové divize SS, jejichž hlavní starostí bylo dostat se co nejdříve do amerického zajetí. Američané jim mohli dát přesné informace a provedli na místě zajetí včetně vysokých důstojníků. Do Plzně dorazili společně a bez pohromy.

K této krátké pražské epizodě z roku 1945 přidává Stoneman ve stejném článku ještě vzpomínku na Prahu z roku 1948. Setkal se tam s Janem Masarykem, jehož našel už desperátního, ale ne docela bez humoru. Komunisté rozhlašovali už na plno svou verzi, podle níž Američané nechali pražské povstání na milost Němcům a že Rusové byli tak přinuceni osvobodit Prahu. Dohody, podle nichž byli Američané nuceni zastavit své oddíly v pochodu na Prahu, byly ovšem takticky zamlčovány. Při jedné cocktail party, konané tehdy v Praze, přivedl přý Jan Masaryk dva významné Rusy k Stonemanovi, aby jim ho představil se slovy: "To je ten Američan, co tu v Praze vital vaši armádu."

To byl jen pouhý měsíc před tragickými událostmi února a března. Při poslední schůzce s Janem Masarykem měl tento Stonemanovi říci: Pamatuj si Billy. I když se stane to nejhorší, nepoběžím do Ameriky a nebudu psát serie článků pro Saturday Post ze nějakých 15.000 dolarů, a nebudu si myslet, že jsem udělal svou povinnost pro vlast. Zůstanu."

liti částečně cestování, aby získal cenné valuty. Spiclování, udávání a strach stále ovládá občanstvo, které je apatické a žije ze dne na den.

Pejskar vyzval přítomné, aby neustali ve své krajanské práci a svou svorností a ideály přispívali k síle demokracie a tím k ponadnět posluchačů byla uspořádána sbírka ve prospěch nezlacení náslinnického komunismu, davných uprchlíků z Československa, která vynesla \$70.00. Částka byla zaslána Dru Papánkovu pro American Fund for Czechoslovak Refugees pro okamžitou podporu uprchlíků, kteří zejména v Itálii žijí ve stísněných poměrech. Odbočka organizuje spolupráci některých krajanských

VÝROKY

President Lyndon B. Johnson: "From Munich until today we have learned that to yield to aggression brings only greater threats and brings even more destructive war. To stand firm is the only guarantee of a lasting peace."

President Lyndon B. Johnson: "I do sometimes wonder how some people can be so concerned with our bombing a cold bridge of steel and concrete in North Vietnam, but never open their mouth about a bomb being placed in our embassy in South Vietnam."

Representative Henry S. Reuss in a speech on U.S. Policy for Central Europe: "Concessions by us should be used to encourage more independence from Moscow, and more political and economic freedom. Concessions should surely not be granted all at once, or to every country. And in the event of too much backsliding, restrictions have to be reinstated."

King Phillip of Spain: "He who controls Cuba controls the Americas."

NEZAMĚSTNANOST V ČSSR

"Občas napíši nebo osobně přijdou lidé a první, s čím přijdou lidé s první, s čím začnou, je, že jsou dva či čtyři měsíce bez práce. Je to možné? Říká se přece, že zatímco před válkou by se lidé roztrhali, aby sehnali jakoukoli práci, tak dnes je práce tolik, že by roztrhala lidi. Mám před sebou několik dopisů, které po prošetření dokazují, že jsou v naší společnosti lidé, kteří několik měsíců shánějí místo. Někteří jdou na to právnícky a poukazují na znění ústavy, které právo na práci zaručuje. Vzniká tedy nutná otázka, zda je ústavní právo porušováno?"

Po tomto nezvyklém doznání Rudé právo 6. dubna jde dál a přiznává, že "když si vezmeme případ od případu, zjistíme, že nezaměstnanost způsobily posudky, hodnocení, ať už pracovní nebo politické. Je to tedy jeden z dalších dokladů o správnosti "boje proti posudkům a kádrování", ptá se řečnický Rudé právo a odpovídá větou, která se pak v obměnách vyskytuje v každém odstavci rozvláčeného článku: "Odpověď si zatím schováme."

Rudé právo se pak vrací k známé písničce, že v "kapitalistických zemích" prý také "kádrují" dělníky podle politické příslušnosti. A o něco dále už píše o těchto nezaměstnaných v uvozovkách, neboť "většina těchto nezaměstnaných nejde o práci, ale o určité místo. A v tomto případě má přeci každý zaměstnavatel také právo si vybrat, posoudit, zda jiný pracovník, který by přicházel v úvahu by nebyl lepší."

Rudé právo si ovšem neuvědomuje, že touto argumentací lze oddělit nezaměstnanost v každé společnosti, že téměř všude na světě nezaměstnaným nejde o práci, ale o určité místo a že právo si vybrat musí tedy přiznat i všem kapitalistickým zaměstnavatelům. A zcela přehlídá skutečnost, že touto argumentací ztrácí jakýkoli smysl "ústavou zaručené právo na práci", které komunistický stát jako jediný, monopolní zaměstnavatel musí honorevat. Anebo musí dát i svým nezaměstnaným stejné "právo si vybrat, posoudit, zda jiný zaměstnavatel než komunistický stát by nebyl lepší". Argument, k němuž v rozpácích sáhlo Rudé právo je dvojsečná zbraň a právo výběru by muselo platit oběma směry: pro zaměstnavatele i pro zaměstnance! Ať mají jakoukoli domnělou či skutečnou odbornou kvalifikaci či dokonce politický "posudek"! FEC

organizaci pro okamžitou pomoc uprchlíků. Dárci nebo spolupracovníci se mohou přihlásit u jednatele br. Aleše Havranta, 366-3533.

KOMUNISMUS A VĚDA

Dokončení se strany 1

jmem o konkrétní život společnosti by mohla obtěžovat subjektivní vůli vlády. Zajisté sociologie by se mohla vyhnout jedné věci: sebrání materiálu o tom, jak obyvatelstvo reaguje na provádění abstraktního plánu, jak tím je zasažen konkrétní život konkrétních lidí. To by mohlo podlamovat vůli planovačů. Komunismus předpokládá, že reakce obyvatelstva budou jen příznivé a nechtěl slyšet nic jiného. Cožkoliv je třeba vědět o člověku a společnosti, budiž hledáno jen v marx-leninismu, nikde jinde!

Při zkoumání otázky, zda sovětské Rusko skutečně je nebo bylo zemí, kde život a počiny vlády jsou důsledně založeny na vědeckém poznání, je třeba vracet se k osobnosti Leninově. Tu pak obraz marx-leninismu je však zakalen. Jestliže se řekne, že Lenin byl vášnivý politik, sotva lze proti tomu polemizovat. Jeho politická vášně byla vir, ve kterém mnoho se točí a leccos mizí. Na vše se díval podle toho, jak to sloužilo nebo odporovalo jeho revolučním cílům. Sovětské Rusko nedocílilo některých požadavků, ve zkoumání prostoru dokonce skvělých výkonů na základě užité, ne čisté vědy. Taková byla Leninova filosofie: užitá, praktická, ne čistá filosofie. On byl politik, a jeho následovníci byli a jsou politikové. Na otázku, zda v sovětském Rusku vládne věda, je třeba strážlivě odpovědět, že tam vládne politika. Představa o výjimečně velké vládě vědy v komunistickém státě byla jedním z agitačních hesel. Vliv vědy v komunistickém státě nikterak nepřevyšuje vliv vědy v jiných státech, často je menší, a skoro vždy vědec je v Rusku vystaven větším rizikům se strany státu. Nade vším vládne politika, prováděná ve prospěch diktatury. Jsou-li příčiny hospodářských ne-

zdarů komunismu analysovány, jako hlavní viník objevuje se politika. Kdykoli komunistický režim měl volit mezi prospěchem hospodářství a prospěchem diktatury, zvolil to druhé. Nyní když sovětským vědcům je dovoleno svobodněji mluvit o tom, co mají na srdci, pravý stav vědy v marx-leninismu a v sovětech se objevuje. Komunismus zatím byl systémem s největšími vědeckými nároky a s nehoršími vědeckými zvyky na světě. Omezoval vědecké badání podle toho, jak politika diktatury to určila. Nastoloval státem chráněná vědecká dogmata, což, opět, pravděpodobně byla nehorší vědecká metoda na světě. Žádal od vědy výsledky, které předem byly politicky určeny. Když režim býval ve špatném náladě, což se dělo často, posílal do vězení i na smrt ty vědce, kteří byli dosti odvážní, aby pochybovali o dogmatu. Jako komunistická vnitřní politika, tak také komunistická věda se pohybovala kupředu, nebo dozadu v náhlých skocích a zvratech. Co dlouho bylo jedinou přípustnou pravdou, přes noc bylo prohlášeno za nepravdu, když politický ochránce vědecké teorie padl. Když padl biolog Lysenko, jenž byl chráněn nejdříve Stalinem a potom Chruščovem, osmdesát tisíc učitelů biologie bude musít být přecvičeno a všechny učebnice biologie přepsány. A jako sovětské hospodářství, tak také sovětská věda trpí pod mrtvou tíhou mužů zasloužilých o stranu a o komunismus, kteří bez náležité kvalifikace zasedají na vysokých akademických místech, nebo v laboratořích, kde lelkují.

Není již třeba vlastním úsilím z dálek zkoumat stav komunistické vědy. Stačí, co částečně osvo- bození komunističtí vědci sami o tom říkají.

NAŠI V TÁBOŘE ZIRNDORF

Milý neznámý příteli, dovolte mi toto oslovení, prosím. Váš dopis možno totiž klasifikovat jako přátelské podání ruky z velké země za "velkou louží" a věřte mi, že to je ruka nanejvýš potřebná, nejen pro mě osobně a pro moji manželku, ale samozřejmě i pro ostatní Českoslováky, kteří jsou v současné době v táboře pro uprchlíky v Německu.

Máme zde všichni, až na vyjimky, kdy zde chce malá část našich lidí zůstat, dva hlavní směry zájmu. Prvním je naše stráž vlasti, znetvoření politicky, hospodářsky, kulturně i mravně komunistickým hospodářstvím, které jsme se dobrovolně, někteří s nasazením života, zřekli, ve které jsme zanechali část svého srdce u rodičů, dětí i přátel. Tento zájem je v současné době pro nás samozřejmě důležitý, ale nikoliv existenční. Zájem musíme nyní obracet na budoucnost, na náš příští domov. A narážíme zde v Německu na dosti velké potíže. Proto tím více jsou vítány dobré zprávy z Kanady která je cílem velké části naší skupiny.

Pokusím se Vám vylíčit atmosféru v táboře, náš život, zájmy, plány a překážky. Předem upozorňuji, že v našem případě, mímím tím nejen sebe, nelze být sto procentně objektivním vzhledem k naší situaci, ale pokusím se objektivně vylíčení co nejvíc přiblížit.

V současné době je v táboře přes 30 Českoslováků: mládenci kolem 18ti let, svobodní do 30ti let, otec s polovinou svých dětí (manželka s druhou polovinou zůstala v ČSSR-nevyšel plán útěku), kompletní rodiny (protlacené doslova přes několikery hranice nezávisle na sobě), rodiny bez dětí (opět nevyšel plán útěku). Jsou zde řemeslníci a lidé, kteří mohou pracovat všude a ve všem. Ale těch je málo. Většinu uprchlíků z ČSSR tvoří inteligence: inženýr-strojař a jeden z odborníků na keramiku, spisovatel a překladatel, akademická malířka a grafická, výzkumný pracov-

ník, architekt, zdravotní sestry a zubní instrumentářky, specialista-sklář, zvěrolékař.

S určitostí a zadostiučiněním je možno konstatovat, že československý živel v táboře má velmi dobré jméno, opravdu to nejlepší. Při příchodu do tábora jsou dle možnosti ubytováni: buď ve staré kasárenské budově, kde je také i "kasárenský život" se všemi nepříznivými průvodními jevy, na příklad společné pokoje, ne mnoho úzkostlivá čistota zavinená příslušníky jiných národů, žádná soukromí atd. Toto ubytování je zdarma až do doby vyřízení formalit včetně jídla ve společné kuchyni. Kvalita jídla odpovídá podle toho, samozřejmě.

Nebo je další možnost najmout si v táboře pokoj v novostavbě. To už je značně přijatelnější. Srovnal bych to s ubytováním v hotelu 2. až 3. třídy, až na některé nepříjemné specifické táborové úkazy. Za takový pokoj platíme průměrně 35 až 50 marek měsíčně. V tom je započítáno ložní prádlo, jeho praní a elektrický proud na vaření. V tomto případě ubytování se zbavíme značně depresivně působících vlivů "lágru" a můžeme žít svým vlastním životem, přizpůsobeným pochopitelně podmínkám. Máme soukromí, sami si vaříme a uklízíme. Podle názoru správy tábora jsou Češi a Slováci jedini, kteří si po dobu pobytu sami pokoje vymalují a udržují vzduchu čistotu. Je jen velká škoda, že vedení, resp. správa tábora, je téměř zcela v rukou Jugoslávů, nemá pochopení pro náš zájem bydlit společně. Naše jednotlivé pokoje jsou totiž součástí ucelených bytových jednotek a záleží na štěstí, jaké spolubydlící na společnou chodbu, w.c. a koupelnu "vyfasujeme". Podle toho pak máme vzornou čistotu nebo nám dá práci pořádek udržovat. V mnohých případech máme pořádek jen za tu cenu, že naše ženy dělají po ostatních spolubydlících uklízečky. To je bohužel i můj konkrétní případ. (Pokračování příště.)

K PŘÍPADU J. VÁCHY

Na článek "Kde je lip?", který vyšel v "Našich Hlasech" před několika týdny, se ozvalo několik organizací a jednotlivců, jak z USA, tak z Kanady. Pisatelé poukazovali na jednu stranu na to, že "American Fund for Czechoslovak Refugees" koná velmi záslužnou práci a to hlavně v Rakousku. Činnost kanceláře AFRCR v Zindorfu v poslední době poněkud sice vzrástla, ale krajina Vácha nepřijel z Německa nebo z Rakouska, nýbrž z Itálie. Tam-jak naši čtenáři vědí - AFRCR kancelář nemá a bohužel nemá tedy možnost uchazeče o emigraci do USA dokonale znát. Je tedy s podivem, že podobných případů nebylo v minulosti víc. Zdá se že krajina Vácha po krátkém pobytu v New Yorku ztratil kuráž, ačkoliv mu Americký Fond našel zaměstnání a pomohl mu při počáteční orientaci v nové zemi. Důvodem návratu J. Váchy do uprchlického tábora v Itálii byl nejspíš jeho úmysl hledat existenci v Evropě. Netajil se tím, že dává přednost evropskému způsobu života před americkým. To je konečně otázka osobního názoru. Americký Fond dal od začátku t.r. záruku asi 70ti Českoslovákům z evropských táborů a všem pomohl při hledání zaměstnání. Neposkytuje však soustavou finanční pomoc, nanejvýš snad jen okamžitou výpomoc v naléhavých případech.

Dva pisatelé z Kanady poukázali na to, že Kanada je pro nové čs. uprchlíky ideální také z toho důvodu, že je zde aktivní obec čs. exulantů z let 1948 až 1952, kteří mají k nové příchodní vřelější poměr než t.zv. starousedlíci z dob před II. světovou válkou. Tento názor podporuje skutečnost, že po otištění několika článků o našich nových uprchlících v "Našich Hlasech", došla do redakce celá řada záruk zaměstnání právě od t.zv. poúnorových krajanů. Zajímavým je také názor jednoho z pisatelů, že by se ČSNS mělo rozhodnout k založení jakéhosi Kanadského Fondu pro československé uprchlíky a dělat v Evropě přibližně totéž, co tam dělá American Fund.

DÁMSKÝ ODBOR ČSNS TORONTO

Příští schůze Torontského Dámského Odboru bude "VZPOMÍNKA NA DR. MILADU HORÁKOVOU". Bude se konat ve čtvrtek, 17. června v 7.30 hod. večer v Sokolovně, 1621 Dupont Street. Vzpomínkové pásmo doplní tentokrát děti a naše mladé členky. Velkou touhou Dámského Odboru je, aby celá československá veřejnost přišla vzpomínout s námi tuto statečnou ženu. Prosíme dostavte se v největším počtu a přiveďte své přátele. Po schůzi bude občerstvení.

BATAWA HLÁSI

Sokol Batawa uspořádal pod vedením sestry Janákové a bratra Janáka taneční zábavu dne 24. dubna v Community Centre. Dovolujeme si touto cestou poděkovat pořadatelům za večer, který byl skutečně jedním z nejúspěšnějších podniků Batawské společenské sezóny. Zároveň přejeme bratru Janákově vše nejlepší k narozeninám a hodně štěstí, zdraví a spokojenosti.

SCHŮZE DÁMSKÉHO ODBORU ČSNS TORONTO

Na květnové schůzi Torontského Dámského Odboru výborně promluvila známá, dětská lékařka Dr. Rebhan. Její řeč se vztahovala hlavně na děti, které prochází Ústavem pro Ochranu Děti.

Dr. Rebhan přijela do Kanady před 12-ti lety a začala pracovat jako lékařka u International Nickel Co. v Sudbury. Její vztah k dětem byl však tak neodolatelný, že přijela do Toronta a specializovala se v Hospital for the Sick Children kde konala výzkum v cukrovce u dětí. Později se stala ředitelkou lékařského oddělení v Ústavu pro Ochranu Děti a současně je taky vrchní dětskou lékařkou ve Women's College Hospital. Tato velmi vzdělána dáma dává dětem více než své odborné lékařské znalosti. Celé její srdce patří dětem a svou obětavou práci pomáhá tam, kde se zdá být pomoc často u konce. Dr. Rebhan uváděla ve své řeči většinou případy z denní praxe, děti trestané neovladatelným bitím a hovořila taky o dětech pro které se nenajdou lehce rodiče kteří by je adoptovali. Toto jsou většinou děti buď tělesně zmrzačené, nebo duševně choré anebo děti které z jakých koliv důvodů často mění t. zv. Foster pa-

rents, stávají se pak nedůvěřivě a působí již v útlém věku hodně starosti. Tento dětem nebyla snad dána možnost a dostatek času přilnout k jedné rodině a nemají proto dlouhou dobu nic co by mohly nazývat domov. I náboženské organizace zde často zasahují a malé adoptované děti, aniž by věděly proč, jsou brány z rodin kde láska znamená více než náboženské přesvědčení.

Ve věku 18-ti let jsou tyto děti propuštěny z ochrany Ústavu a jsou odkázány na sebe a právě že mnohé z nich poznaly tak málo lásky a krásu rodinného života, nachází se často v situacích kde by bylo tolik třeba mateřské a nebo otcovské rady, ale nemají se kam obrátit. Divíme se pak, že Ústavy dostávají druhou generaci nemluvnátek. Celou krásnou řeč Doktorky Rebhanové jsme vyslechly s pohnutím a mnohé případy těchto nešťastných dětí zanechaly v našich srdcích hluboký dojem.

Při této schůzi jsme nezapomněly na dceru naší místo předsedky, ne sestry Gígalové, která se bude vdávat v červnu. Tento cestou přejeme jí mnoho štěstí v jejím novém životě.

NOVÝ POKUS O REVIZI POMĚRU K SOCIÁLNÍ DEMOKRACII

V čísle 481 Československého zpravodaje jsme psali o pokusech některých čs. soudruhů revidovat poměr KSČ k sociální demokracii a později v čísle 505 jsme referovali o odpovědi Rudého práva, které 1. srpna reagovalo na tento článek sáhodlouhou polemikou Viléma Nového. Vilém Nový, jeden z oněch rehabilitantů, kteří se rozhodli, že je pro ně nejvýhodnější lžat ruku, která jej střelila za mříže, ovšem odmítl jakékoli pokusy o revizi minulých chyb KSČ v této klíčové otázce.

Otázku opravdové demokracie, svobody a práv jednotlivce velmi správně znovu otevřel nedávno jiný "rehabilitovaný", který se však nedal do služeb Novotnému, Eugen Loeb v Kulturním životě č.12. Rudé právo přispěchalo 8. dubna s obsáhlou polemikou, která se pokouší závažně zamýšlení Eugena Loebla nad problémem svobody, demokracie a práv jednotlivce vůči jakémukoli státu odbýt nálepkami jako "naivní idealistické názory", dvě stě let staré maloburžoazní idealistické iluze, pojetí v podstatě buržoazně literární a pod. Podle RP jedinou cestou k dosažení "vyššího stupně rovnosti a tedy osvobození jednotlivce" je posilování moci komunistického státu a jeho aparátu represe. Nebo "nelze ani v teorii, ani v praxi socialistického státu vymezovat rozsah

moci státu a obhajovat nezávislost jednotlivce." Jinými slovy, stát je organizovaný násilí vládnoucí třídy, proti němuž se bojuje a které se snažíme oklestit zákony jen pokud nejsme u moci. Avšak komunistický stát ve své honbě za velkou, vznešenou vidinou budoucího ráje, blahobytu a svobody nesmí omezovat žádnými "dvěstě let starými maloburžoazními" ohledy na práva jednotlivce, na něž snad může tu a tam šlapat. Ovšem myšlenka, že v komunistické diktatuře je něco zásadně špatného a že zločiny kultu osobnosti byly jen symptomem, který se může vyskytnout v nových budoucích variantách, a nikoli kořenem, z něhož pošlo zlo, se neodbytně vrací a bude vracet. A zároveň s ní se v mnohých myslích znovu revidují všechny minulé téze proti sociální demokracii.

8. dubna se k této otázce vrací Kulturní tvorba, která konstatuje, že komunisti přehodnocují svůj vztah k sociálně demokratickým stranám. Ačkoliv sociální demokracie odmítá myšlenku revoluce, představuje nicméně dělnické hnutí a toto "pravé" dělnické hnutí si zasluhuje vážné a sympatické pozornosti.

Je jasné, že toto stanovisko Kulturní tvorby je jen částí mezinárodní taktiky komunismu a je vlastně jen obměnou podobných názorů vyslovených nedávno v sovětském a západoevropském komunistickém tisku. Avšak nelze přehlednout, že v dnešních čs. poměrech může mít tato taktika lidové fronty svůj vlastní specifický život a dopad a vyvolává vzpomínku na dobré čs. tradice demokratického socialismu Masarykovy republiky.

KSČ v únoru 1948 zabila Národní frontu, avšak z taktických důvodů v zájmu udržování fikce demokratického života se neodhodlala tuto mrtvolu zprovodit se světa žehem. Místo toho byla Národní fronta vycpána, nabalzámována a občas při slavnostních příležitostech vystavována jako záračná mumie, která kývá hlavou. Při dnešním kurzu, který KSČ donutil obnovovat zdání demokratičnosti a opatrně probouzet k životu jinou kývající mumii Národního shromažďení, by však jednoduše mohlo dojít k opravdovému zárazu, při němž kývající mumie Národní fronty by se mohla pro změnu naučit zavrtět hlavou. I když od dnešních vedoucích loutkových stránek nelze mnoho očekávat, není vyloučeno, že obrozená Národní fronta by jednou mohla být cestou k seskupení všech demokratických čs. socialistů z KSČ i mimo ni a k postupové obnově opravdového demokratického života v celém rozsahu a v celé názorové škále.

VÍTE PROČ

P R Á V Ě

KAMPELIČKA

může Vám poskytnouti nejen

V Ý H O D N Ý Ú V Ě R

nýbrž i

přátelskou radu ve Vašich finančních záležitostech?

VSTUPE DO ŘAD NAŠEHO ČLENSTVA

jež se na podkladě zákonných předpisů provincie Ontario plně podílí na zisku tohoto krajského lidového peněžního ústavu a rovnoprávně svými hlasy rozhoduje o jeho správě!

CZECHOSLOVAK /TORONTO/ CREDIT UNION

Pondělí a středa 7-9 večer

Sobota dopoledne, 10-1

LACO NOVOMESKY O ČESKOSLOVENSKÉ MLÁDEŽI

"Mládež vraj jednoducho nevy-
šla. Nie je taká, ako si ju
rozličné výchovné metódy na-
plánovali. Len ako príklad spome-
níem: páčia sa jej, alebo sa aspoň
nepokryte zaujíma, povedzme, o
abstraktivistické výtvarné diela,
hoci do nej všetky výchovné in-
strumenty priam - pumpovali je-
dnoznačný odsudok o nich; nad-
chýňa sa pre džez, big beat, tan-
cuje twist a novšie natriasacky,
až sa uvedomelie hrdlá zvierajú
ľútosťou i obavami "čo len z nej
bude, keď sme ju my týmito veci-
ami neučili". Učila sa v škole,
na prednáškach, z časopisov, od
profesionálnych autorit povinne,
ba aj dobrovoľne (vzhľadom na
posudok, ktorý človeka sprevá-
dza od školskej lavice), že socia-
listický realizmus je jediný pokro-
kový a najdôležitejší spôsob ume-
leckého a literárneho prejavu, no-
mo - tá mládež - dnes už ani nie
pod lavicami, hneď čo len informá-
cie o antikomunizme, o amurskom
švadle, o Proustovi, Joyceovi, a
Kafkaovi a Salingerovi zobra-
nie príbehov, osudov, pocitov a my-
šlienok Holdena Caulfielda je pre
ňu ak nie priam bohovské, naisto-
normálna: je skeptická, pochybo-
vačná, hoci ju učili nadšenému
optimizmu, zaujíma sa o verejnú
veci, o rozličné otázky života, o
politiku, hospodárstvo atď., av-
šak keď o nich prejaví svoj ná-
zor, neraz sú s ním starostlivo, ná-
tlačie k vážnemu zamysleniu, ho-
ci iný návod pre posúdenie roz-
manitých verejných otázok naozaj
nikdy nepočula z nijakej na-
šej výchovnej tribúny.

Začínáme si, chvalabohu, zvykať
na priamu a otvorenú reč. Preto
by sa malo hovoriť o takej vá-
žnej veci, ako je chulostivá pro-
blematika mládeže, menej úpri-
mne a menej otvorene, než si zvy-
káme hovoriť o konfekčných o-
blekoch, o zbáraných konzervá-
ch, o komunálnych službách, o
doprave alebo distribúcii? Ak sa
konštatovalo, že existujú krízové
prejavy, či už vo vzťahu mláde-
že k jednotlivým zariadeniam
spoločnosti, či v mládeži samej,
treba odpovedať na otázku, či ne-
vyplýva z rozporu medzi slovom
a skutkom, medzi tým, čo sa mlá-
dež o živote hovorí a tým, čo mlá-
dež o živote vie a čo o ňom - ča-
sto len neurčite, ale citlivo - tu-
ší. Pokým v jej jociach, v jej po-
znani, v jej zmyslom pre pravdu
a propdnu spoločnosti, všetky tie
odhady a pokusy kvalifikovať
mládež ako egoistickú, indiferen-
tnú, nevďačnú, "nehodnú obet'
otecov a dedov", ba dokonca igno-
rantskú a chuligánsku, nebudú
znamenat nič viac, iba neužitoč-
né, dokonca veľmi škodlivé zovše-

CHYSTEJTE SE VŠUDE NA SLET - DO CHICAGA!

Počas jubilejného sokolské-
ho sletu pripraven
(Zpravodajství XI. sletu AOS.)
V dubnové, čestné navštívené
schůzi Sletového výboru oznámil
náčelník AOS, br. Edwin Halik
počas jubilejného sletu Americké
Obce Sokolské a závodů, takže
můžeme veřejnost seznámit s
některými důležitými podrobnos-
tmi. V sokolských tělocvič-
nách je v těchto týdnech živo,
aby všichni byli pro vystoupení
na jubilejním sletu i k soutěži
v závodech dobře připraveni. V
tělocvičnách je dobrá spolupráce,
cvičení přijedou do Chicaga
zvláštními autobusy a na slet se
nesmírně těší.

Závody budou zahájeny pátek
25. června v Mortonově vyšší
škole West v Berwynu, Ill. podle
následujícího pořadí: 0 7:30 hod.
— dop. nižší oddělení dorostenců,
0 9:00 hod. dop. — střední odděl.
dorostenců, 10:00 hod. dop. nižší
odděl. mužů, 1:00 hod. dopol.
střední odděl. mužů, ve 2:30 hod.
dopol. vyšší odděl. mužů. V sobotu
26. června o 8:00 hod. dop. vyšší
odděl. dorostenců, 9:00 hod. dop.
přebor mužů — povinné cviky,
1 hod. dopol. přebory — cvičení
podle volné sestavy — dorostenek,
dorostenců žen a mužů.

V neděli 27. června od 8 do 11.
hod. dop. generální zkoušky na
Hoffmanově Stadionu Motonovy
vyšší školy v Berwynu, v 1 hod.
dopol. slavnostní sokolský průvod
po Čermákově třídě v Cicero a
Berwynu na sletišti na Hoffman-
ově Stadionu, kde o 2. hod. dopol.
bude nástupem všech cvičenců
zahájen program jubilejního sletu.
V jeho pořadí je zapálení sletov-
ého ohně ze účasti představitelů
všech sokolských organizací, hym-
ny, slib vlajce, prostná žáků,
zvláštní cvičení župy Východní
AOS., Beseda, prostná dorosten-
ců, hochů i dívek, cvičení přebor-
níků na nářadí, zvláštní cvičení
župy Severovýchodní AOS.,
zvláštní vystoupení župy Střed-
ní AOS., prostná mužů a finale
sletu.

Počas sletových událostí bude
zahájen slavnostným sletovým ban-
ketem ve čtvrtek 24. června, o 7.
hod. večer (v 6. hod. cocktail
party) v Pick Congress Hotelu v
Chicagu, Ill., (vstupné \$7.50). V

obecnovanie jednotlivosti. Príkra
rozporovnosť medzi tým, čo má byť
a čo je - a popri tom často i slabá
odvaha pozrieť sa zoči-voči tomu
čo je, splodila v mládeži, a žiaľ,
nielen v mládeži, ale aj u tých,
čo už vyrástli zo sväzákych ko-
šiel, nebezpečnú náchýlnosť k
ľahostajnosti, nezaujmu, k čomusi
z rodu tej ignorácie, ktorú odmie-
tame."

Kultúrny život

pátek 25. června o 8. hod. večer
v Sokole Havlíček Tyrš v Chi-
cagu je slavnostní Akademie
(vstupné \$1.25). V sobotu 26.
června o 8. hod. večer v Sokole
Havlíček Tyrš Večer Vítězů
(udílení cen ze závodů a zábava,
vstupné \$1.25). V neděli 27. čer-
vna o 8. hod. večer v Sokole Ber-
wyn, Večerek na rozloučenou
(vstupné \$1.25).

Pro samotný slet v neděli 27.
června odpoledne bylo stanoveno
jednotné vstupné a to pro západní
stranu Stadionu - dospělí \$1.75,
studenti \$1.25, východní strana
Stadionu - dospělí \$1.50, studenti
\$1.00. Vyhrazená místa na zápa-
dní straně Stadionu \$2.50, lože
(6 sedadel) \$3.00.

Ubytování cvičenců i hostů je
zabezpečeno v Pick Congress
hotelu v Chicagu za tyto ceny:
Pokaj se jednou postelí \$9.00,
dvoupostelové nebo s dvojitou
postelí \$14.00, společné uby-
tování (dormitory) v pokoji pro
4 osoby \$4.00 za osobu, v pokoji
pro tři osoby \$5.00 za osobu.
Seznam motelů bude dodán na
požadání.

Zájemci o vstupenky na jed-
notlivé sletové podniky mohou se
přihlásit na adrese XI. Centen-
nial Sokol Slet Committee, 5611
West Cermak Rd., Cicero, Ill.
60650. V sokolských jednotách
jsou již v předprodeji vkusné
nálepky sletové pro auta (decals)
25c kus. O parkování na sletišti
je dobře postaráno.

Tyto zprávy o technických pří-
pravách pro události XI. sokol-
ského sletu ve Velkém Chicagu
ve dnech 24. až 27. června jistě
povzbudí čtenáře, aby se pro
zájezd do Chicaga přichystali a
vše si pro své pohodlí včas
zabezpečili.

JUBILEJNÍMU SOKOL-
SKÉMU SLETU ZDAR!

MASARYKTOWN NA FLORIDE

Na Floridě, u města Tampy,
nedaleko mexického zálivu, leží
městečko Masaryktown. Má asi
800 obyvatel - sami Slováci. Re-
daktor Svobodné Evropy nedávno
Masaryktown navštívil a nahlásil
rozhovor se slečnou Annou Fe-
rjenčíkovou a s panem Krčem.
Otiskujeme několik ukázek toho-
to rozhovoru, který byl vysílán
do Československa, neboť ukazu-
je smýšlení a práci obyvatel flo-
ridského Masaryktownu:

Sl. Ferjenčíková, vy odkiaľ po-
chádzate? Z Mošoviec, v Turčian-
skej Stoliči. Ste už dávno v A-
merike? Už od roku 1955 a pre-
žila som krásny vek.

Povedzte našim poslucháčom,
prečo ste si vybrali na odpoči-
nok práve Masaryktown.

Preto, lebo to meno znamená

kde a u ktorej z nás majú mapy
hľadať. Zabavili je a vyzvali nás
na komandaturu. Byla noc, šly
jsme lesem a prívodci byli opilí
ruští vojáci; správničky řečeno by-
li zmocnění pitím. Byla tma jako
v pytli a útek se nám zdařil bez
potíží. Dostaly jsme se na loď,
kde bylo všeobecné vzrušení a do
hady, co je s námi; každý byl
přesvědčen, že celý případ byl taj-
ně udán Rusům našimi komunis-
tickými soudruhy. Velmi to
přispělo k našemu obrazu o pova-
ze komunismu.

Konečně jsme dostaly povolení
z Grabowa k další plavbě; to se
již psal den 22. května. Velitel
však opomenul povolení orazitko-
vat a také neuvedl počet lodí. Ru-
ská hlídka u vrat zdymadla nás
odmítla propustit. Dál jsme se na
"Svobodu II." nedostaly; nedale-
ko obce Emden se naše plavba
skončila, když po druhé hodině od
polední se u nás ukázalo několik
Rusů a vyzvaly nás, abychom vši
chni vstoupily na břeh. Sefadily
nás čtyřstupu, dali povel k pocho-
du a celý proud - nikoli nepodob-
ný naší formaci z počátku této
anabáse - se pomalu hnul do Gra-
bowa.

"Svoboda II." zůstala opuštěna.

Sběrný punkt nedával naději,
že bychom se v dohledné době do-
stali dál. Po vodě se dál nesmělo;
proč nikdo nevěděl a tak jediná
naše vyhlídka byla na nové čeká-
ní.

INTEGRACE NA POSTUPU

Pavel Berka.

Cesta k velké společnosti, jak
ji definoval prezident Johnson,
není bez překážek. Ale v sou-
středěném úsilí americké veřej-
nosti se začíná stále víc a víc jevit
jako realita a pevný základ, na
kterém lze krok za krokem po-
stupovat k vytčeným cílům.

Docházejí teď zprávy z ame-
rického jihu o tom, jak se přípra-
vuje slučování bílého a barevného
žactva ve veřejných školách.
Jsou to zprávy, v jejichž světle
se nedávne rasové bouře v městě
Selma zdají být téměř neskuteč-
né. Nyní zvěsti z jihu navenek
vyzařují klid a na povrchu nej-
lepší úmysly. Jeden okres jižních
států za druhým již teď podává
do Washingtonu plány školské
integrace pro podzim letošního
roku.

Nelze při tom zapomenout, že
mnoho podpisů na těchto plá-
nech bylo psáno třesoucí rukou,
protože státní, okresní a místní
funkcionáři to často dělali s ne-
volí. Ale pod nemilosrdným ná-
tlakem federální vlády neměli na
vybranou. Alternativa byla pro-
stá: buďto pokračovat v rasové
segregaci nebo ji skončit a dostat
peněžní podporu z Washingtonu.
Pro většinu odpovědných vůd-
ců veřejného života to znamenalo
podrobit se nepřímému finanční-
mu nátlaku, který se stal legi-
slativní skutečností díky Bílému
domu a kongresu, a který je dale-
ko účinnější nežli protestní prů-
vody a manifestace.

Zákon o občanských právech,
odhlasovaný loňského roku, se v
rukou federální vlády stal velmi
praktickým nástrojem. V článku
šestém totiž zakazuje vyplácet
fondy jakékoliv instituci, která
podporuje rasovou diskriminaci.
A tak, jednak z dobré vůle, je-
dnak pod tlakem paragrafů, tři-
apíl tisíce okresů v patnácti stá-
tech americké unie má již vypra-

velmi mnoho pre mňa a potom ja
mám náramne ráda náš ľud. Keď
mi ráno povedia, dobré ráno sú-
seda, to mi padne lepšie, ako keď
mi povie, duša moja. No, a spo-
menuli ste aj, že je vám drahé i
Pokračování na straně 4.

cované programy rasového slučo-
vání. Nyní ministerstvo školství
dostalo podobné plány z dalších
470 okresů, jež byly podány na
základě dobrovolných rozhodnu-
tí školních rad.

V nejbližších týdnech se oče-
kávají další stovky návrhů na in-
tegraci. Některým státům v této
otázce záleží více na pedagogic-
ké a administrativní pozornosti
nežli na rychlosti v rozhodování.
Program státu Texas má být té-
měř zářným vzorem pro postup,
kterým lze bílé a černé žactvo
stmelit ve fungující společenství.

Druhou pákou, které Washing-
ton používá v prosazování rasové
rovnoprávnosti, je školský zákon,
který nabyl právní platnosti. To,
co zákon přinese po materiální
stránce, není příliš mnoho - jde
o obnos jedné miliardy a trista-
milionů dolarů. Ale pro některé
státy to může znamenat právě o-
nen jazyček na váze rozpočtu,
který jim umožnil hladký rozvoj
místního hospodářství.

Stát Alabama má například
dostat pro veřejné školy 17 mi-
lionů dolarů a asi dvakrát tolik
navíc z fondů nového školského
zákona. To znamená, že Wa-
shington je ochoten přispět asi
300 miliony dolarů na výcho-
vu 800 tisíc žáků, ovšem za předpo-
kladu, že alabamský školský sys-
tém odstraní rasové bariéry, které
tam dosud povětšinou existují.

Federální tlak i vliv veřejného
 mínění na utváření nové podoby
amerického školství bude mít
nepochybně dalekosáhlé následky.
Černošské mládeži zanedbaných
části jihu se vlastně poprvé do-
stane možnosti vymánit se ze za-
čarovaného kruhu zaostalosti a
sociálního opovržení. Třeba ov-
šem počítat s tím, že školská in-
tegrace půjde pomalu a že dne-
šní plány se neuskuteční přes noc.
I v minulých letech se školy ně-
kterých jižních okresů pokládaly
za integrované, ačkoliv jen něko-
lik barevných žáků bylo přijato
mezi bílé. Ale hlavním účelem ny-
nějšího vývoje je prorazit - začít
byť i s několika žáky. Pro ty o-
statní bude zanedlouho situace
mnohem snazší.

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD

296. Queen St. W. - Toronto 2B, Ont. EM 2-3226

LETADLEM TORONTO - PRAHA A ZPĚT

NA 21 DNI

\$ 479.30

Připravujete se na cestu do Evropy a nebo do Československa
Obstaráme Vám visa a vstupenky na všechny významné podni-
ky v ČSSR a v celé Evropě.

EXODUS

Milena Ulverová-Šeborová

EXODUS 3

Byly překážky nové a další;
ženské ruce se tužily, když jsme
se dlely s traversami, uvolutující
ka nál, na břehu se jednou chvíli
zastavily i vysoký ruský důsto-
jník a pochválil nás, přišla nová
jména německého místopisu,
Neuburg, Brunnen a Damm, pak
Garwitz, a domy se střídaly; v
Garwitz nám tamní lidé pomohli
se zásobami: poslali nám na loď
celých 75 bochníků chleba, 10
kilo cukru, 15 kilo krup a 5 kilo
kávoových náhražek — jak kdysi
zaznamenával můj deník. Byl to
náklad, který nás sice nezatilil,
přesto jsme uvízly na mělčině.
Příčina byla strategická. Před
několika dny letecká bomba
vytrhla kus břehu, což od-
vedlo vodu z kanálu na sou-
sední luku. Až dosud nízký stav
vody nikomu nevadil. Musely
jsme přijít my; objevily jsme že-
lezný prám, kterým jsme ucpaly
otvor v břehu. Voda začala stou-
pat a loď se uvolnila.

Nesnáze administrativní neby-
ly menší, než potíže rázu technic-
kého. V Neustadt Cleve nás zástá-
vila ruská kontrola a požadovali
nové povolení k další plavbě. No
ve vysvětlování, než jsme mohly-
jet dál.

Ba přišly i komplikace státně-
bezpečnostní. Jen tak tak, že jsme
propluly dalšími zdymadly v blí-
zkosti Grabowa, když jsme byly
znovu zadrženy Rusy. Oznámili
nám, že potřebujeme nové zvláš-
tní povolení k další plavbě, proto
že území za Grabowem je v ame-
rickém pásmu. Týž den večer, z
čista jasna, se na lodi objevili dva
Rusové, přý od vyšetřující komi-
se, a bez dlouhých řečí nás vy-
bídlí, abychom jim vydaly mapy,
které máme tajně s sebou; jsme
podezřelí z protí - sovětské čin-
nosti.

Po pravdě tu nešlo o pranic pro-
ti - sovětského. Několik měsíců
před koncem války jsme v ravens-
bruckém táboře přišly k několika
mapám provincie Meklenburg a
uschovaly jsme si je pro případ
pozdější potřeby. Jednu z těchto
map jsme vyvěšily na lodi, aby-
chom mohli sledovat cestu. Dru-
hou jsem měla zašitou v podšívce
a třetí mapu měla jiná z bývalých
vězňů. Byly to vesměs německé
speciálky, v měřítku 1 : 100.000,
před válkou volně na prodej v
každém knihkupectví a z částí za-
strálen.

Ruští komisaři předem věděli,

koleje a čekání se dalo využít
k okamžitě sklizení brambor na
polích kolem trati. Bylo vidět
celou řadu ohničku pod vlaku,
když jsme si opékaly zemáčky
jsme dorazily do polské stanice
Poledzie, odkud jsme poslaly
zprávu do Poznaň, s prosbou,
aby se nás tam ujali; vlak se roz-
jel - ne však směrem na Poznaň,
ale na Varšavu. Skákaly jsme z
jedoucího vlaku, bylo nás pultře-
tího sta; vlak jel dál, a my zpět
pěšky do Paledzie. Tam se to vys-
větilo: přednostná stanice prý si
poptal Poznaň s Varšavou.

Po různých nehodách jsme se
dostaly do Katovic, kde se nás
ujal červený kříž, polský a česko-
slovenský; ošetřili nemocné a za-
opatřili nás potravinami. Pak to
šlo rychle, přišly Dědice a s nimi
vstup do svobodné vlasti. Byl to
předposlední den měsíce května
roku 1945, slunný a radostný; z
mlýn na obzoru vystupovaly ob-
rysy Bezkzy, Radhoště, Smrků,
Kněhyně; tovární komíny se pro-
tahovaly k nebi, nečinně a bez de-
chu; jen ojedinele se tu a tam ob-
jevil úzký proužek kouře jako
na pozdrav. Ale jely jsme dál a
druhý den, po cestě Moravou a
Čechami plné praporů a usměva-
vých tváří, přišla Praha, Praha a
s ní konec putování. Zůstalo však
vědomí, že silnější než útrapy je
přátelství nezištné a stmelené
společným osudem.

LEGIONÁŘI ODHALILI POKRYTECTVÍ KOMUNISTŮ

Téměř všechny britské ústřední listy přinesly v pondělí 10. května na předním místě velké zprávy doprovázené i fotografiemi o velmi účinné demonstraci, kterou provedli proti komunistickému režimu, čs. legionáři den předtím na vojenském hřbitově v Brookwoodu nedaleko Londýna. Velvyslanec Dr. Z. Trhák chtěl zorganizovat za pomoci několika britských poslanců před památníkem čs. letců, kteří padli ve 2. světové válce a jsou pochováni na tamnějším hřbitově ceremonii kladení věnců a zneužití ji ke komunistické propagandě.

Avšak akce parádáná čs. obci legionářskou způsobila, že komunistická propaganda utrpěla velké fiasko a že bylo odhaleno pokrytectví režimu, který po léta doma zamlčoval ba i se pokoušel špinit památku padlých a pronásledoval jejich druhy, kterým se nepodařilo dostat se včas na západ. Před památník byl položen ještě před příchodem velvyslance a jeho doprovodu věnec s nápisem českým a anglickým: "Vzpomínáme našich bratrů, kteří padli světové válce, i těch, kteří byli umučeni v žalářích komunistického režimu v Československu 1945-1965 Československá obec legionářská". A jako symbol ztroščené vlasti legionáři připevnili věnec k stojanu těžkým řetězem.

Zástupci velvyslanectví žádali správce hřbitova, aby věnec odstránil, ale 20 legionářů mu to znemožnilo. Až privolaná policie odnesla věnec poněkud stranou, když byla před tím tím slíbila, že hned po oficiální ceremonii bude vrácen na své místo. Tajemník ČSOL František Skoumal

prohlásil k britským novinářům (a jeho slova byla citována v tisku): "Naše akce dosáhla své ho cíle. Přítomnost velvyslance tohoto zločestného a hanebného režimu u hrobu našich druhů je urážkou i ideálů, za něž oni bojovali a umírali."

A když správce hřbitova chtěl od památníku odstranit legionáře a tvrdil br. Josefu Schwartzovi, že tam nemá co dělat, protože tam není oficiálně, dostalo se mu pádné odpovědi: Br. Schwartz ukázal na hrob, na němž stojí vyryto jméno jeho syna, a klidně řekl: "Ale můj syn je zde oficiálně".

A bratr Josef Buršík, který za svou statečnost v boji za svobodu své vlasti byl vyznamenán titulem Hrdina Sovětského svazu a který svůj odpor proti komunismu dokázal doma v odboji a útekem z vězení a přes hranice na západ, usadil rovněž velmi účinně jednoho horlivce z komunistické ambasády. Když tento chtěl znemožnit britským novinářům, aby si odfotografovali nápis na legionářském věnci, a odstrkoval při tom legionáře, br. Buršík mu řekl: "Nestřekejte do mne. Já jsem hrdina Sovětského svazu", a na zřetěvavé dotazy britských novinářů jim řekl svůj osud. Komunistický agitpropček musel schlipně odtáhnout.

Důrazná ale při tom důstojná akce našich legionářů dosáhla skutečně svého účinku. Britská veřejnost byla informována o pokrytectví komunistického režimu a věci svobodných Čechoslováků se dostalo plné publicity.

"Čechoslovák"

sedí na trávníku uprostřed malých vodopádů a na krku se jí houpe náhrdelník za padesát tisíc švýcarských franků. To musí být krásný, pole tulipánů.

Chevrolet, kamarád ho koupil v Holandsku na hřbitově aut, ženoucí se 90 ti milovou rychlostí po zbraslavské výpadovce, ji měkceunáší vstříc jejímu cukerinovému snu. Alena, budeme kamarády. Zítra ve čtyři v banka u Decký kům. Beru tam bony a budem tuzex. Až mě vyleká ten náhlý záchvat něhy z její strany. Začala mi vykládat o sobě. Její příběh je prostý: 18ti letá holčička, moc ji nebaví holit pány s dvojí bradou, otec si rád přilhe, kamarád, s Ivanou (zrzka), ta je švaldenou. Někdy jdou do biografu, ale většinou je to votrava. V tuzexu mají prima věci, v cizině to musí být báječný.

Myslím si, že mi vypověděla jen pravdu a nic než pravdu o svém jepičím životě. Obrácíme. Musím do Československa agentur dat zprávy. Zítra ve čtyři v banka. Nechávám ji na půl plnou krabičku kentek. Vole, pravil můj přítel něžně, snad ses do té děvky nezabouch.

Přištil den ve čtyři jsem šel na bezpečnost. Soudruhu kapitáne, mám k vám prosbu. Předemnou leží fascikl nevyřízených případů. Stane se z Aleny také takový případ? Od té chvíle soudruh redaktor vypadl ze zábavné role cizince-gentlemana a začal se chovat způsobem, který možná víc než tuzexové bony působí, že cizinci mají v Československu tak vysoký kurs u dívek jako je Ivana a Alena. Stal se uduvačem. A ospravedlňuje to prsním mravním tónem, s nímž cituje případy dívek, které se provinily proti Paragrafu 204-TR.Z. a 2S3/2 TR.Z., tojest proti zákonu o "příživnictví". Redaktor odsuzuje všechny tyto dívky, které závidí jedné své úspěšné kolegyni, že "nemá české ani kapesník". Jeho nevrlost a špatně skrývaná žárlivost je pochopitelná. Ovšem stejně pochopitelné jsou cukerinové sny těchto dívek, které jsou méně šťastné než soudruh redaktor a jeho soudruzi kolegové a ani se jim nezdá o chevroletu, koukeném na hřbitově aut v Holandsku, o kentách, teleobjektivech a importovaných anglických botách. Dokud cukerinový sen o komunismu zůstane pro obrovskou většinu Čechoslováků jenom fatamorgánou, která visí nad Václavákem jen jednou za rok na prvního máje, najdou se tisíce děvčat i chlapců, kteří půjdou za jinými cukerinovými sny a dostanou se při tom někdy i na scestí. Avšak kdo se jim může divit? Na rozdíl od komunistického cukerinového snu o blahobytu za rohem té další a další pětiletky mají tyto západní cukerinové sny aspoň zrnko naděje, že budou splněny. FEC.

PROCK INSURANCE AGENCY

14 Conrad Avenue

Toronto 4

Tel. 537 - 2631

AUTO - POŽAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění
Výhodnější a levnější podmínky
Auto - financování

VAROSLAV HUEBER

ADVOKÁT a NOTÁŘ
347 BAY STREET

Suite 210

Toronto 1

Tels: EMpire 8-5536 - 927-1196

CHCETE PRODAT NEBO KOUPIŤ DŮM?
INVESTUJTE DO BUDOV, KTERÉ VÁM ZARUČÍ
DOBŘÝ PŘÍJEM
Veškeré Informace Spojené s
Real Estate Business Vám Podá

PANÍ V KLÍMOVÁ

TELEPHONE 447-8921

C. A. JONES Ltd. realtor

Member of Toronto Real Estate Board

44 ST. CLAIR AVENUE E

Phone 927-4503

WINNIPEG

Naše hroby:

Dne 6. dubna t.r. byl uložen do kanadské země na hřbitově v Morden po zádušní svate mši v kostele sv. Jana br. W. Minarz z Thornhil Man. Odešel opět jeden z rodiny Volynských Čechů zde usazených, který se podílel

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídky očí

Zhotovení brýlí

Prvotřídní kvalita

Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

PRAHA, VÍDEŇ,

BENATKY

POUZE \$439.00

AIR & OCEAN

TRAVEL CENTRE LTD.

1 ADELAIDE ST. E.,
(roh Yonge St.)

TORONTO

EM 3-8888 (4 linky)

KAREL BUZEK,

Notář.

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět

provádí veškerý Plumbing

Heating, opravy a nové

práce, pod firmou

QUALITY PLUMBING & HEATING

COMPANY

Volejte LE 3-8396

EVROPSKÁ LÉKARNA

posílá

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

144 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

VEŠKERÉ OPRAVY

chesterfieldů a čalouněného

nábytku provede Vám

PAVEL ČERNÝ

ROZPOČTY ZDARMA

Volejte po 5 hod. večer

537-5592

Ak chcete kúpiť lebo predat
nehnuteľnosť v Toronte

obratte sa na

MICHAEL J. VLČKO,

Realtor

1 Sorauren Ave. pri Queen W.

Telefón 533-2288

Člen

"Toronto Real Estate Board"

VÝNOSNÉ ULOŽENÍ
PENĚŽNÍCH ÚSPOR
DOMY obytné a obchodní
TOVÁRNÍ OBJEKTY pronajaté

S. REDINA

Real Estate

723 DOVERCOURT RD., TORONTO 4.

LE 6-7898

tak poctivě s celým srdcem na všem co tato skupina lidí naší krve zde v Manitobě budovala. Krajská rodina Volynských Čechů nikdy neopomene v plné účasti se podílet na smutku v rodině těch, ze kterých někdo navždy odešel. Nezůstala ani dlužná tato službu poslední pozůstalé rodině br. W. Minarze. Byla to účast, která svojí početností sama o sobě mluví, čím pro nás všechny br. W. Minarz byl.

Dne 15. března zemřel náhle v plné síle v pouhých 49ti letech Mr. Ronald Turner Q.C. dřívější minister provincie Manitoba a předseda mnohých významných organizací a podniků. Vzpomínáme na něj jako slavnost, řečníka při vzpomínkových oslavách 50ti letého trvání ČSPJ v roce 1963 krajské to organizace ve Winnipegu.

Dne 3. března zemřel br. T.J. Robbie člen místní ČSPJ., který se plně podílel na všem co tato organizace konala, plnil povinnosti k ní a dbal jejího dobrého jména.

Z těch několika, kteří doposud žijí a kteří kladli základy organizace ČSPJ před více jak padesáti lety, za podmínek ne tak dosti dobrých odešel v pozdnějším věku do stínu země a stromu hřbitova St. Mary's Cemetery br. A. Heindel. Život jeho se naplnil a byl dokonán bylo mu již 81 doků, měl tudíž 81 prožitých jar, stejný počet prožitých podzimů. Přicházel k nám tak často do naší spolkové místnosti vždycky s úsměvem, nezapomněl nikdy pozdravit, přinesl s sebou u vždycky ovzuší, že přišel dobrý člověk. Přinesl sebou něco jako o hodně víc než, že někde jde a nebo že někde přišel. Citili jsme, že přichází mezi nás rád ač českou nebo slovenskou řečí nemluvil a jmenoval se Douglas Alexandre Thompson. Zemřel tak poměrně mlád v 46ti letech na tu nemoc na kterou se někdy tak dlouho umírá a při tom chodějí se dívat na něj, manželka, dvě krásné děti a maminka.

"Odpočívajte v pokoji a světlé věčné at Vám svítí."

MASARYKTOWN NA FLORIDE

Dokončení ze strany 3.

to meno Masaryk. Velmi drahé. A poznám tatička Masaryka osobně, poznám Dr. Alicu Masarykovou osobně, poznám tiež Olinku, kterou poznám od osmého roku ešte ako malé dievča a Masarykovská rodina mi veľmi, veľmi leží na srdci. Lebo urobili pre nás Slovákov veľmi moc.

Ano, spomenuli ste aj, že znáte sa i s Dr. Alice Masarykovou, ona tiež žije niekde na Floride, kde?

Ona je v Miami a chodí ma navštevovať takmer štyri razy do roka. Niekedy zostane týždeň, niekedy len dva dni, ale schodíme sa moc často.

No tak, od minulého roku čo sa tu u vás stalo nového?

Ó, veľmi moc a to je hlavné, že sme postavili knižnicu: Masaryk Memorial Library.

Tedy na pamiatku Masarykovu.

Ano, n apamiatku Masarykovu a tam budeme mať, už sme aj poslali odliat sochu gen. Štefánika. Tam bude umiestnená a tiež socha Beneša, teda nástupcu prezidenta Masaryka.

A kedy ste ju otvorili?

Desiatého januára.

Bolo tu veľa ľudí pri tejto príležitosti?

Ano, vyše tisíc ľudí, ale \$80

obedov sme servirovali.

A kto bol slávnostný rečník,

kto otváral knižnicu?

Náš sudca z Brucksville, okresný sudca a potom brat Krč, čo ja dúfam, že vám tiež niečo o našej knižnici povie lebo on si to vzal k srdcu a stará sa všemožne o našu knižnicu. No, pravda, náš pradseda brat Juráš, a bývalá pani Getingová-Hrbolná teraz predniesla nám krásnu reč o začiatku Masaryktown, ktorý myslím bola bola aj uverejnená v Denníku aj v Sokole. A brat JJanko Babuška prehovoril krásnu reč.

To je tajomník Sokola?

Ano, tajomník Sokola.

Připravujete se na cestu kamkoliv, nebo plánujete pozvat své
drahé zČeskoslovenska?

LETADLEM MIAMI pouze \$154.00

" MEXICO " \$199.00

Zavolejte neb navštivte Mrs. L. VESELY

VESELY & GREBEN
TRAVEL AGENCY

360 Bathurst St.

Toronto 2B

Tel. EM. 3 - 4366

TUZEXOVÝ DEKAMERON

Motto: "Máte pekné dievčatá. Perfektné sa obliekajú. Ale prečo sa nám, cudzincom, tak niekedy poháki vnucujú? Vraví sa, že u vás sú najlacnejšie ženy na svete. Prečo?"

Tak zní výrok Herr X.Y. z Rakouska, který zřejmě odborně porovnal "ceny" ve Vídni a v Československu v rozhovoru s redaktorem Smeny 13.8.1964.

Časopis My č. 5 se letos vrátil pod citovaným titulkem k tomuto svízelnému problému čs. neviditelného vnitřního exportu. Dva reportéři, zřejmě inspirováni znamenitou povídkou Jiřího Haasmana "Dánové v Praze", se ozdobili cizím peřím a vydali se na lov do prožských ulic.

"Zaparkovali jsme za Národním. Chevrolet, model z roku 1958, se vyjímá mezi oktáviemi, sedany s nějakým tím volkswagenem či fiatku jako pěst na oko. Černé NL v bílé elipse dává okatě najevo, že vůz je holandský. Každou chvíli nás zmerčí, tak nezapomeň, že jsi Holanďan, pravil mi kamarád a elegantně zabouchl dveře auta. Jsem Holanďan, novinář, mluvím plynne holandsky, poněkud méně anglicky a v zájmu dorozumění kapánek česky. Boty z Anglie (které jsem si k vůli té komedii vypůjčil) mě tlačí, nepříjemně se potím při představě, že v nich budu třicet minut našlapovat mezi nedělní mladším Pražanstvím. Vklouzli jsme dodavu. Dávám pozor na boty a na to, že jsem Holanďan. Na Slovenském ostrově se chováme jako dokonalí cizinci: tu a tam si z nás jeden vleze na trávník a druhý ho fotografuje, žvejkáme americkou pravou chewing gum, papírky od ní způsobně házíme do odpadkových košů,

počumujeme no Národním divadle a na jazyku převalujeme anglicky chladné nadšení "That's beautiful."

Hrajeme hru na zvíře, které se vystavuje na odív, hru na býčka, který má získat zlatou plaketu, na chytrou rybu, která čeká, až rybář zabere. Zabral. V zrcátku našeho chevroletu se vzhlíží blondýnka a upravuje si účes, který ji šelma vítr pocuchal, zrzka ji drží kabelku. Vidiš, jsou dvě. Krk za to dám, že kdybychom byli tři, budou i voni tři. Dvoukilové závaží Praktisixu s teleobjektivem (půjčené co by módní doplněk s napomenutím vole, mám tam technicolor, ne abys mi to vypráskal) dávám hledáčkem k oku: Moment please, moment. Do svého jednoznačného úsměvu se snažím vložit všetko kakao a tulipány své údajně rodné země. Krátká oboustranná výměna roztomilých přátelských úsměvů. Úsměvy svolují. Čočka teleobjektivu nakreslí na technikolor blondýnu u dveří vozu, zrzka za volantem. Úsměvy jsou povolené k menší projížďce.

Jsem decentní. Ledva spočíneme s blondýnou na zadním sedadle, představuji se: Majnem Vincent. Přiznávám chabou znalost češtiny: Tu Českoslovakaj půl rokě práci pro agentur. - Jak se vám tu líbí?, kulatí se její rty v dojemné snaze mluvit spisovně. Není špatný, no moc práce a člověk sam. - A musím vykládat o Holandsku. Z podnámju v Koruně jsem přesdlil do Naardenu, z otece jsem udělal předního pěstitel tulipánů. To musí být krásný, pole tulipánů, povzdechla a zapomněla na spisovnou češtinu. Z klína se jí svěřl Life, otevřený na stránce, kde Sofie Lorenová